

SAVITAIPALEEN KUNTA

VALMIUSSUUNNITELMAN YLEINEN OSA

Kunnanhallitus 26.6.2023

Asiakirjan suojaustaso: Julkinen

Sisällys

1	Perusteet	1
1.1	Keskeiset käsitteet.....	1
1.2	Säädösperusta ja ohjeet	1
2	Valmiussuunnittelu Savitaipaleen kunnassa	2
2.1	Valmiussuunnittelun tavoitteet ja periaatteet.....	2
2.2	Varautumisen prosessi	3
2.3	Valmiussuunnittelun vastuut ja roolit.....	4
2.4	Valmiussuunnitelmakokonaisuus	4
2.5	Sopimuksellinen varautuminen	5
2.6	Asiakirjojen julkisuus.....	5
2.7	Valmiussuunnitelmien hyväksyminen.....	6
3	Toimintaympäristö ja riskit	7
3.1	Toimintaympäristön kuvaus	7
3.2	Uhka- ja riskikartoitus	7
4	Kriisijohtaminen ja valmiuden kohottaminen	8
4.1	Kriisijohtamisen periaatteet ja tavoitteet.....	8
4.2	Kunnan johtaminen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa	8
4.3	Valmiuden kohottaminen	9
4.4	Johdon ja avainhenkilöiden hälyttäminen.....	9
4.5	Johtamistilat.....	10
4.6	Henkilöstön ja tilojen varaaminen	10
4.7	Materiaalihankinnat.....	10
	Lähteet	12

Liite 1. Uhka- ja riskikartoitus 2023

1 Perusteet

1.1 Keskeiset käsitteet

Normaaliolot ovat yhteiskunnan pääsääntöinen tila, jossa yhteiskunnan elintärkeät toiminnot voidaan turvata ilman, että on tarpeen mahdollistaa viranomaisten tavanomaisesta poikkeava toimivaltuuksien käyttö. Normaaliolosuhteissa kehitetyt järjestelmät luovat perustan toiminnalle häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Häiriötilanne on uhka tai tapahtuma, joka vaarantaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja tai strategisia tehtäviä ja jonka hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistoimintaa ja viestintää. Häiriötilanteita voi esiintyä niin normaalioloissa kuin poikkeusoloissakin. Häiriötilanne voi olla valtakunnallinen, alueellinen tai paikallinen.

Poikkeusolot ovat valmiuslaissa tarkoitettu yhteiskunnan tila, jossa on niin paljon tai niin vakavia häiriöitä tai uhkia, että on tarpeen mahdollistaa viranomaisten tavanomaisesta poikkeava toimivaltuuksien käyttö. Poikkeusolojen vallitsemisen toteaa valtioneuvosto yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa. Viranomaisten poikkeavista toimivaltuuksista poikkeusoloissa säädetään valmiuslaissa (1552/2011), ja näiden säännösten soveltamisen aloittamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella (käyttöönottoasetus).

Varautuminen on toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen ja mahdollisesti tarvittavat tavanomaisesta poikkeavat toimenpiteet häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Varautumistoimenpiteitä ovat muun muassa valmiussuunnittelu, riskien arviointi, etukäteisvalmistelut, koulutus sekä valmiusharjoitukset.

1.2 Säädösperusta ja ohjeet

Varautumista ja valmiussuunnittelua ohjaavat lainsäädäntö sekä erilaiset valtakunnalliset ja alueelliset päätökset, ohjeet, strategiat, riskinarviot ja suositukset. Varautuminen perustuu valmiuslain (1552/2011), pelastuslain (379/2011), kuntalain (410/2015) ja muun erityislainsäädännön varautumisvelvollisuuteen.

Valmiuslaki (1552/2011): Kunnan tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa.

Pelastuslaki (379/2011): Kunnan tulee oman toiminnan osalta ennaltaehkäistä onnettomuuksia, varautua mahdollisiin onnettomuuksiin, rajoittaa vahinkoja ja rakentaa ja ylläpitää väestönsuojia. Lisäksi tietyt kunnan ja kuntayhtymien eri toimialoista vastaavat virastot, laitokset ja liikelaitokset varautuvat ja osallistuvat pelastustoimintaan ja väestönsuojeluun sekä laativat niitä koskevat suunnitelmat.

Kuntalaki (410/2015): Kunnan perustehtävä on kuntalain (1§) mukaan edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Kunnilla on riskienhallintavelvoite, joka

käsittää myös velvollisuuden varautua toiminnan jatkuvuutta ja palveluiden häiriöttömyyttä uhkaaviin riskeihin.

Savitaipaleen kunnan varautumista ohjaavat ja siihen liittyvät lainsäädännön lisäksi seuraavat asiakirjat ja ohjeet:

Savitaipaleen kunnan hallintosääntö

Savitaipaleen kunnan valmiussuunnitelman yleinen osa ja toimialakohtaiset valmiussuunnitelmat

Kuntaliiton varautumisen ohjeet

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia

Sisäisen turvallisuuden strategia ja selonteko

Kansallinen ja alueellinen riskinarvio

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen palvelutasopäätös

Muut kunnan sisäiset ohjeet

2 Valmiussuunnittelu Savitaipaleen kunnassa

2.1 Valmiussuunnittelun tavoitteet ja periaatteet

Valmiussuunnittelun tarkoituksena on taata mahdollisimman vakaa ja häiriötön palvelutaso niin normaaliolojen häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissakin. Tämä valmiussuunnitelma kuvaa perusmenettelyt, joiden avulla Savitaipaleen kunta valmistautuu erityistilanteisiin ja poikkeusoloihin.

Valmiussuunnitteluelvelloisia ovat kaikki toimialat ja yksiköt, jotka osallistuvat kunnan vastuulla olevien lakisääteisten palveluiden tuottamiseen tai joille suunnitteluelvoite on muulla perusteella määrätty.

Tämä valmiussuunnitelma muodostuu julkisesta yleisestä osasta. Tämän lisäksi on tarkemmat toimialakohtaiset valmiussuunnitelmat ja laitosten turvallisuus- ja pelastussuunnitelmat, jotka eivät ole julkisia. Suunnitelmia täydentää yhteistyöviranomaisten valmiussuunnitelmat.

Valmiussuunnittelun avulla voidaan myös ennalta ehkäistä häiriötilanteiden syntymistä ja pienentää niiden seurauksia sekä nopeuttaa palautumista.

Varautumisen perustana on kunnan normaaliolojen organisaatio ja palvelutuotanto. Toiminta häiriötilanteessa ja poikkeusoloissa perustuu mahdollisimman kiinteästi normaaliolojen organisaatioon ja järjestelyihin.

Toimialat huolehtivat omista toiminnoistaan, mutta varautuvat antamaan tarvittaessa apuaan yhteistoimintavelvoitteiden mukaisesti. Kaikissa tilanteissa huolehditaan omista tehtävistä, ellei kunnan valmiussuunnitelmat tai tilannejohtaminen muuta edellytä.

Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa Savitaipaleen kunnan kriittisiä tehtäviä ovat seuraavat

- Kunnan johtaminen ja päätöksenteko
- Tilannekuva ja viestintä
- Kasvatus ja opetus
- Lämpö ja vesihuolto
- Päivittäistavara- ja ruokahuolto (yhteistyö Saimaan Tukipalvelut Oy:n kanssa)
- Kiinteistöjen ja infrastruktuurin sekä katujen hoito
- Rakennusvalvonnan viranomaispalvelut
- Kulttuuripalveluiden ylläpitäminen ja kulttuuriomaisuuden suojaaminen
- Väestönsuojelu (sotilaallista uhkaa sisältävät poikkeusolot)
- Asuntotoimi (Kiinteistö Oy Savitaipaleen vuokratilat)
- Energiahuolto (yhteistyö Lappeenrannan energian kanssa)
- Jätehuolto (yhteistyö Etelä-Karjalan jätehuolto Oy:n kanssa)
- Maaseutupalveluiden viranomaispalvelut sekä alkutuotannon/ruuantuotannon turvaaminen (yhteistyö Etelä-Karjalan maaseututoimen kanssa)
- Ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun viranomaispalvelut (yhteistyö Lappeenrannan seudun ympäristötoimen kanssa)
- Tietohallinnon palvelut (Meita Oy)

2.2 Varautumisen prosessi

Varautuminen on jatkuva prosessi, johon kuuluu suunnitelmien tekemisen lisäksi myös käytännön toimenpiteitä. Vasta käytännön toimenpiteillä voidaan saavuttaa riittävä valmius häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa toimimiseen. Käytännön toimenpiteitä ovat esim. henkilöstön koulutus, harjoittelu, henkilövaraukset (VAP) ja tilavaraukset sekä yhteistoiminta muiden toimijoiden kanssa.

VARAUTUMISEN PROSESSI

Kuva 1. Varautuminen on jatkuva prosessi, johon kuuluvat suunnittelu ja toiminta. Harjoituksista tai todellisista tilanteista saadun palautteen kautta voidaan suunnitelmia kehittää edelleen. Lähde: Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2017.

2.3 Valmiussuunnittelun vastuut ja roolit

Kuntalain 14§ mukaan **kunnanvaltuusto** päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Riskienhallinnan perusteilla tarkoitetaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävien ja vastuiden, toimintatapojen sekä raportointivelvoitteiden määrittelyä. Savitaipaleen kunnanvaltuusto on hyväksynyt kuntalain velvoitteiden mukaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet 15.12.2014. Valtuusto edellyttää riittävän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä organisaation kaikilla tasoilla ja kaikessa toiminnassa.

Kuntalain 39§ mukaan **kunnanhallitus** johtaa kunnan toimintaa, hallintoa, taloutta ja vastaa mm. valtuuston päätösten täytäntöönpanosta ja huolehtii kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kuntalain 38§ mukaan **kunnanjohtaja** johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa sekä muuta toimintaa. Kunnan johtaja johtaa kunnan riskienhallintaa, varautumista ja jatkuvuudenhallintaa ja vastaa näiden organisoinnista kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen päätösten mukaisesti.

Toimialajohtajat vastaavat johtamansa toimialan valmiudesta ja valmiussuunnittelusta. Jokaisen **esihenkilön** velvollisuuksiin kuuluu huolehtia johtamansa palvelun tai palveluyksikön riskienhallinnasta, turvallisuudesta sekä varautumisesta.

Konserniyhtiöiden on omalta osaltaan huolehdittava omasta varautumisestaan ja siihen liittyvästä valmiussuunnittelusta.

Valmiusvastaava vastaa kunnan valmiussuunnitelman yleisen osan ja sen liitteiden säilytyksestä ja päivityksestä sekä yhteistyössä toimialojen kanssa huolehtii toimialojen valmiussuunnitelmien ajantasaisuudesta.

Kunnanjohtaja	Hallintopalvelut	Sivistyspalvelut	Tekniset palvelut
Johtaa kunnan:	Hallinto	Koulutus	Rakennusvalvonta
Hallintoa	Talous	Varhaiskasvatus	Kaavoitus
Taloudenhoitoa	Henkilöstö	Kirjasto	Yhdyskuntatekniikka
Elinkeinopolitiikkaa	Tiedotus	Liikunta	Kiinteistöt
Henkilöstöorganisaatiota	Arkistointi	Kulttuuri	Paikkatietopalvelut

Kuva 2. Savitaipaleen kunnan palveluorganisaatio

2.4 Valmiussuunnitelmakokonaisuus

Savitaipaleen kunnan valmiussuunnitelmakokonaisuus kertoo, miten kuntakonsernin vastuulla olevat kriittiset toiminnot turvataan häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Valmiussuunnitelman yleinen osa antaa perusteet ja ohjaa toimiala- tai palvelukohtaisten suunnitelmien tekemistä. Valmiussuunnitelmien perustana käytetään valmiussuunnittelun uhka- ja riskikartoitusta, joka on liitteenä 1. Riskikartoitus on jatkuvasti päivittyvä asiakirja.

Savitaipaleen kunnan valmiussuunnitelmakokonaisuuteen kuuluvat seuraavat asiakirjat:

Suunnitelma	Vastuutaho
Kunnan valmiussuunnitelman yleinen osa	Valmiusvastaava
Kunnan kriisiviestintäsuunnitelma	Hallintopalvelut
Sivistystoimen valmiussuunnitelmat	Sivistyspalvelut
Kiinteistöosaston valmiussuunnitelma	Tekniset palvelut
Teknisen toimen valmiussuunnitelma	Tekniset palvelut

2.5 Sopimuksellinen varautuminen

Kunnallisten palveluiden tuottaminen voidaan antaa sopimuksella ulkoisten palveluntuottajien hoidettavaksi. Varautumisen ja jatkuvuudenhallinnan tavoitteet tulee sisällyttää hankinta- ja sopimusohjeistukseen siten, että ydintehtävien ja kriittisten toimintojen jatkuvuus voidaan turvata myös sopimussuhteisesti järjestetyissä palveluissa. Varautuminen ja jatkuvuudenhallinta tulee sisällyttää sopimukseen jo hankinnan tarjouspyyntövaiheessa.

Huoltovarmuuskeskuksen SOPIVA -suosituksista löytyvät jatkuvuudenhallinnan huomioivat sopimusmallit, mallilausekkeet ja suositukset viranomaisten ja elinkeinoelämän välisiin sopimuksiin.

2.6 Asiakirjojen julkisuus

Perustuslain 12.2 §:n mukaan viranomaisen asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Viranomaisen tulee toimia julkisuusmyönteisesti.

Tiedonsaannin rajoittamiselle on oltava asiallinen peruste. Jos pyydettyä tietoa ei anneta, kielteinen päätös on perusteltava. Perusteluiden yhteydessä on ilmoitettava mm. ne säännökset, jotka oikeuttavat olemaan antamatta tietoa.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (1999/621) mukaisesti salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat:

- henkilöiden, rakennusten, laitosten, rakennelmien sekä tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyjä koskevat ja niiden toteuttamiseen vaikuttavat asiakirjat, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vaaranna turvajärjestelyjen tarkoituksen toteutumista.
- asiakirjat, jotka koskevat onnettomuuksiin tai poikkeusoloihin varautumista, väestönsuojelua taikka turvallisuustutkintalain (525/2011) mukaista tutkintaa, jos tiedon antaminen niistä vahingoittaisi tai vaarantaisi turvallisuutta tai sen kehittämistä, väestönsuojelun toteuttamista tai poikkeusoloihin varautumista.
- asiakirjat, jotka koskevat sotilastiedustelua, puolustusvoimien varustamista, kokoonpanoa, sijoitusta tai käyttöä taikka muuta sotilaallista maanpuolustusta taikka maanpuolustusta palvelevia keksintöjä, rakenteita, laitteita tai järjestelmiä taikka maanpuolustuksen kannalta muutoin merkityksellisiä kohteita taikka puolustusvalmiuteen varautumista, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vahingoita tai vaaranna maanpuolustuksen etua.

Asiakirjojen julkisuutta määritettäessä tulee ottaa huomioon myös yksityisyyden suojasta työelämässä annettu laki (759/2004), mikäli asiakirjat sisältävät työntekijöiden yksityisyyden piiriin kuuluvia tietoja (esimerkiksi henkilökohtaisia puhelinnumeroita tai kotiosoitteita).

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (1999/621) mukaisesti viranomaisen asiakirjaan, jonka viranomainen antaa asianosaiselle ja joka on salassa pidettävä toisen tai yleisen edun vuoksi, on tehtävä merkintä sen salassa pitämisestä. Asianosaiselle on annettava tieto hänen salassapitovelvollisuudestaan myös silloin, kun salassa pidettäviä tietoja annetaan suullisesti.

Salassapito voi koskea asiakirjaa kokonaan tai sen osia. Salassapitomerkintä tehdään merkitsemällä asiakirjaan "SALASSA PIDETTÄVÄ". Merkinnästä tulee käydä ilmi, miltä osin asiakirja on salassa pidettävä ja mihin salassapito perustuu.

Savitaipaleen kunnan valmiussuunnitelmista vastaavien tahojen on varmistettava, että tarvittavat salassapitotiedot merkitään asiakirjoihin oikein ja materiaali säilytetään asianmukaisesti.

2.7 Valmiussuunnitelmien hyväksyminen

Valmiussuunnitelmat hyväksytään toimielimessä, joka vastaa kyseisestä toiminnasta. Toimielin voi olla kunnanhallitus, lautakunta tai yhtiön hallitus.

Valmiussuunnitelman yleisen osan ja kriisiviestintäsuunnitelman hyväksyy kunnanhallitus.

Hyväksytyt suunnitelmat toimitetaan tiedoksi valmiusvastaavalle.

Toimialojen tulee kokonaisuudessaan tarkastaa ja päivittää valmiussuunnitelmat vähintään kahden vuoden välein. Nopea tarkastus ajantasaisuudesta on hyvä tehdä vuosittain ja aina tarvittaessa, jos merkittäviä muutoksia toimintaympäristössä tapahtuu.

3 Toimintaympäristö ja riskit

3.1 Toimintaympäristön kuvaus

Savitaipaleen kunta sijaitsee Etelä-Suomen läänissä, Etelä-Karjalan maakunnassa liikenteellisesti suotuisassa paikassa. Valtatie 13 kulkee kunnan alueen läpi ja on merkittävin liikenneväylä alueella. Välimatkaa Savitaipaleelta on lähimpään kaupunkiin, Lappeenrantaan, jossa on mm. rautatieasema ja lentokenttä, 37 km, Helsinkiin noin 200 km, Kouvolaan noin 80 km, Mikkeliin 70 km.

Suurin taajama, Kirkonkylä, on aivan valtatie nro 13 varrella ja sijaitsee luonnonarvoiltaan rikkaan Kuolimojärven (Natura 2000 -aluetta) rannalla. Osa kunnasta on saaristoista Suur-Saimaan aluetta, jossa sijaitsee myös Saimaan syvävyliä. Naapurikuntia ovat Kouvola, Lemi, Luumäki, Mikkeli, Mäntyharju, Puumala ja Taipalsaari. Savitaipale sijaitsee Salpausselän alueella ja on siksi maastoltaan mäkistä sekä lukuisten järvien ja jokien pilkkomaa aluetta.

Savitaipaleen pinta-ala on 694 km², ja väestötiheys on noin 6,0 asukasta/maakm². Kunta koostuu kirkonkylästä ja useista kylistä, sekä haja-asutusalueesta.

Savitaipaleella asui 31.12.2022 3256 henkilöä. Ikärakenteen jakauma on seuraava:

0–14-vuotiaat	10,8 % väestöstä
15–64-vuotiaat	49,2 % väestöstä
Yli 65-vuotiaat	40,0 % väestöstä

Kunnassa on noin 2800 kesämökkiä. Tämä kasvattaa merkittävästi väestön määrää alueella erityisesti kesäisin ja loma-aikoina.

3.2 Uhka- ja riskikartoitus

Kunnan valmiussuunnittelussa käytettävä uhka- ja riskikartoitus on jatkuvasti päivittyvä julkinen asiakirja (liite1). Se perustuu kansalliseen, alueelliseen ja paikalliseen uhka- ja riskinarviointiin sekä kuntakonsernin sisäiseen riskien arviointiin.

Riskiarviossa on tarkasteltu Savitaipaleen kuntaan vaikuttavia riskejä neljällä tasolla

- **Globalit ilmiöt**, mihin suuntaan maailma ja Suomi ovat menossa
- **Kansainväliset ja kansalliset kriisi ja uhkat**, laajoja kriisejä, jotka vaikuttavat toteutuksessaan useisiin suomalaisiin organisaatioihin ja suureen osaan väestöstä
- **Savitaipaleen paikalliset riskit**, paikallisesti Savitaipaleen kuntaa ja sen asukkaita koskevia riskejä
- **Kuntakonsernin omat riskit**, kuntakonsernin sisäiseen toimintaan kohdistuvia riskejä

4 Kriisijohtaminen ja valmiuden kohottaminen

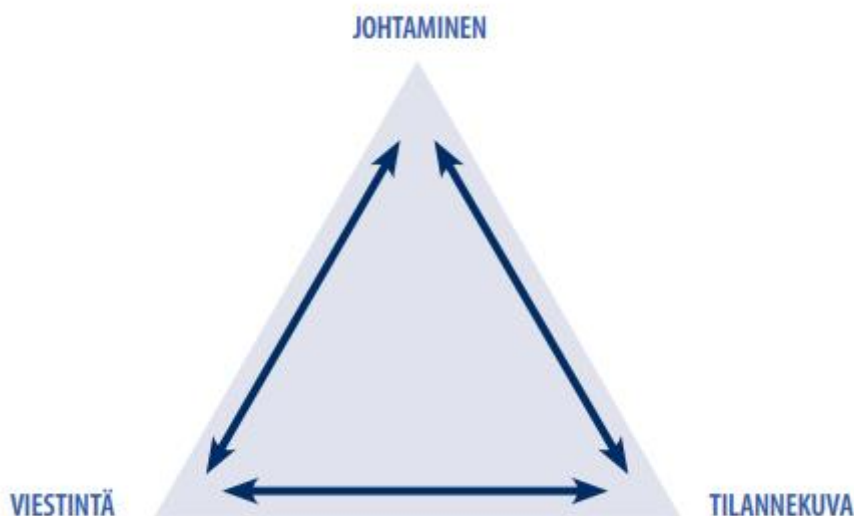
4.1 Kriisijohtamisen periaatteet ja tavoitteet

Savitaipaleen kunnan kriisijohtaminen perustuu kiinteästi kunnan normaaliolojen organisaatioon ja palvelutuotantoon.

Kunnan kriisijohtamisen tavoitteena on häiriötilanteen tai poikkeusolojen aikana

- varmistaa kunnan asukkaiden ja siellä tilapäisesti oleskelevien turvallisuus ja hyvinvointi
- turvata kunnan kriittisten palveluiden jatkuvuus
- muodostaa oikea tilannekuva päätöksenteon pohjaksi
- johtaa kuntaa ja sen toimialoja tehokkaasti
- minimoida seurauksia ja nopeuttaa palautumista
- tehdä yhteistoimintaa alueen muiden toimijoiden ja viranomaisten kanssa
- viestiä tilanteesta nopeasti ja oikeilla tiedolla väestölle ja medialle

Laajoissa häiriötilanteissa on kyettävä tuottamaan poikkihallinnollista ja yhteen sovitettua tilannekuvaa myös muiden toimijoiden kanssa.

Kuva 3. Kriisijohtamisen kokonaisuutta kuvaava kolmio, jonka jokainen kärki tukee toisia. Jos yksi kärjistä heikkenee, se vaikuttaa myös kahteen muuhun. Lähde: Valtioneuvoston tehostetun viestinnän ohje 2019

4.2 Kunnan johtaminen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Kuntaa johtaa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa **kunnanjohtaja**, apunaan johtoryhmä täydennettynä tarpeellisilla toimialojen asiantuntijoilla = **valmiusryhmä**.

Valmiusryhmä tukee kunnanjohtajaa johtamisessa, tilannekuvan muodostamisessa ja viestinnässä. Valmiusryhmä kutsutaan koolle kunnanjohtajan päätöksellä.

Toimialojen johto seuraa tilannetta sekä koordinoi ja johtaa toimenpiteitä oman vastuualueensa osalta ja esimiehet omien työyksiköidensä osalta.

EKTURVA on Etelä-Karjalan alueellinen turvallisuus- ja valmiustoimikunta. EKTURVA:ssa on mukana hyvin kattava joukko maakunnan keskeisiä turvallisuustoimijoita. Mukana ovat muun muassa kaikki maakunnan kunnat, poliisi, pelastuslaitos, rajavartiosto, Maasotakoulu, maakuntaliitto, Etelä-Karjalan hyvinvointialue, seurakunnat, Maahanmuuttovirasto, AVI, ELY, Etelä-Karjalan kauppakamari, tullit ja energiayhtiöt. Puheenjohtajana toimii Lappeenrannan kaupunginjohtaja. EKTURVA muodostaa alueellista tilannekuvaa ja sovittaa yhteen eri toimijoiden päätöksentekoa ja viestintää laajoissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. EKTURVA tekee myös alueellista varautumisyhteistyötä.

4.3 Valmiuden kohottaminen

Valmiuden kohottaminen voi tilanteesta riippuen koskea koko kuntaa tai vain jotain yksittäistä toimialaa. Valmiutta tulee kohottaa etukäteen ja joustavasti mikäli häiriötilanteen kehittymisestä saadaan ennakkotietoa. Muussa tapauksessa toimintavalmius nostetaan häiriötilanteen aikana parhaalla mahdollisella tavalla. Poikkeusoloissa valmiuden kohottaminen voi edellyttää valmiuslain toimintavaltuuksien käyttöä.

Perusvalmius

Perusvalmiudessa toimitaan normaaliaikana. Perusvalmiudessa toteutetut toimenpiteet muodostavat perustan valmiuden kohottamiselle häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Tehostettu valmius

Tehostettuun valmiuteen siirrytään, kun häiriötilanne tapahtuu. Tarkoituksena on hallita uhkaava tai jo syntynyt häiriö- tai erityistilanne. Kuntakonserni siirtyy tehostettuun valmiuteen kunnanjohtajan päätöksellä. Toimialat voivat siirtyä johtamisvalmiuteen myös oman johdon päätöksellä, mikäli uhkaava tilanne koskee vain yhtä toimialaa.

Täysvalmius

Täysvalmiudessa kaikki kunnan voimavarat otetaan käyttöön ja keskitetään häiriö- tai kriisitilanteen aiheuttamien vaikutusten ehkäisemiseksi ja niistä selviytymiseksi. Palvelutuotannossa keskitytään kriittisten toimintojen turvaamiseen.

Täysvalmiuteen siirtyminen edellyttää valtioneuvoston ja tasavallan presidentin päätöstä poikkeusoloista.

4.4 Johdon ja avainhenkilöiden hälyttäminen

Kunnan valmiusryhmä voidaan hälyttää tarvittaessa nopeasti myös virka-ajan ulkopuolella. Valmiusryhmän jäsenillä tulee lomien ja muiden poissaolojen aikana olla sijainen, joka on myös tavoitettavissa nopeasti. Valmiusryhmän hälytysjärjestelyt ja kunnan yhteydenpidon

järjestelyt häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa on kuvattu valmiussuunnitelman yleisen osan liitteessä 2. Liite on salassa pidettävä, salausperuste: liite sisältää yksityisyyden suojan piiriin kuuluvia tietoja ja poikkeusoloja koskevia järjestelyjä (Laki yksityisyyden suojasta työelämässä 3§ ja Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 24§ 1 momentti kohta 8.). Liitteen säilytyksestä vastaa valmiusvastaava.

Kunnan toimialat vastaavat omien johtoryhmiensä ja avainhenkilöiden hälytysjärjestelyistä ja ylläpitävät tarvittavat suunnitelmat niihin liittyen omissa valmiussuunnitelmissaan. Toimialojen johdon tulee olla hätätilanteessa tavoitettavissa myös virka-ajan ulkopuolella.

4.5 Johtamistilat

Kunnan johtaminen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa toteutetaan tilanteen mukaan lähi-työnä, verkon kautta etätyönä tai näiden yhdistelmänä. Lähtökohtaisesti käytetään normaaleja kunnan toimisto- ja kokoustiloja. Tarvittaessa kunnan johtamistoimet voidaan siirtää kunnan käytössä olevaan varavoimalla varustettuun suojatilaan.

4.6 Henkilöstön ja tilojen varaaminen

Henkilövaraukset (VAP) tehdään sotilaallista uhkaa sisältävien poikkeusolojen varalta. Asevelvollisuuslain 89 §:ssä (1438/2007) on määritelty palvelukseen kutsumatta jättäminen yleisen tai sotilaallisen edun vuoksi. Toimenpidettä, jolla tämä toteutetaan, kutsutaan henkilövaraamiseksi (VAP). Puolustusvoimien aluetoimistot ratkaisevat asevelvollisia koskevat varauhakemukset.

Sotilaallista uhkaa sisältävien poikkeusolojen tilannetta varten toimialat laativat tarvitsemaan avainhenkilöstöstä luettelon. Toimialat päivittävät omat VAP-listauksensa kahden vuoden välein yhteistyössä puolustusvoimien kanssa ja tekee sotilasviranomaisille asevelvollisuuslain mukaisen varausesityksen.

Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa tarvittavien tilojen käytöstä sovitetaan yhteen Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen, Etelä-Karjalan hyvinvointialueen ja Puolustusvoimien tarpeiden kanssa. Pääsääntöisesti kunnan omistamia kiinteistöjä ei tarvitse varata. Etelä-Karjalan pelastuslaitos vastaa evakuointisuunnitelmissaan tarvittavien kiinteistöjen varaamisesta yhteistyössä Etelä-Karjalan hyvinvointialueen kanssa.

4.7 Materiaalihankinnat

Kriittisten tehtävien toteuttamisessa tarvittavan materiaalin saatavuus kaikissa tilanteissa tulee varmistaa. Palveluiden turvaamista häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa tukevat materiaalihankinnat tulee toteuttaa ennakoivasti, hallintosäännön toimi- ja hankintavaltuuksien mukaisesti sekä hankintalainsäädäntöä ja -ohjeistusta noudattaen.

Hallintopalvelut vastaa kunnan johtamiseen ja sen edellytyksiin liittyvistä materiaalihankinnoista.

Muut toimialat vastaavat oman toimialansa palvelutuotannossa tarvittavan kriittisen materiaalin hankinnasta ja varastoinnista häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varalta. Materiaalinen varautuminen tulee olla suunniteltuna ja kuvattuna toimialojen valmiussuunnitelmissa.

Lähteet

Kuntalaki (410/2015)

Valmiuslaki (1552/2011)

Pelastuslaki (379/2011)

Terveysturvallisuuslaki (763/1994)

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (1999/621)

Asevelvollisuuslaki (1438/2007)

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2017

Sisäisen turvallisuuden selonteko 2021

Kansallinen riskinarvio 2018

Etelä-Karjalan alueellinen riskinarvio 2023

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen palvelutasopäätös 2021–2025

Kunnan varautumisen johtaminen, Kuntaliiton opas, 2020

Ympäristöterveyden erityistilanteet, STM:n opas, 2014

Savitaipaleen kunnan hallintosääntö 1.3.2023

Savitaipaleen kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje 2014

LIITE 1. Uhka- ja riskikartoitus 2023, päivitetty 18.5.2023

ASIAKIRJAN SUOJAUSTASO: JULKINEN

GLOBAALIT ILMIÖT, MUUTOSVOIMAT JA MEGATRENDIT, (Sitra 2023, Sisäisen turvallisuuden strategia 2017)	KANSAINVÄLISET JA KANSALLISET KRIISIT JA UHKAT (Kansallinen riskinarvio 2023, Etelä-Karjalan alueellinen riskinarvio 2023)	PAIKALLISET KRIISIT JA UHKAT (Etelä-Karjalan alueellinen riskinarvio 2023, TAE 2021, toimialojen riskinarviointi)	KUNTAKONSERNIN SISÄISET RISKIT (TAE 2021)
ovat laajoja globaaleja ilmiöitä jotka kertovat mihin suuntaan maailma ja Suomi on menossa	ovat laajoja kriisejä jotka vaikuttavat toteutuessaan useisiin suomalaisiin organisaatioihin ja suureen osaan väestöstä	ovat paikallisesti Savitaipaleen kuntaa ja sen asukkaita koskevia riskejä	ovat kuntakonsernin sisäiseen toimintaan kohdistuvia riskejä
<ul style="list-style-type: none"> • Ilmastonmuutos <ul style="list-style-type: none"> • luonnon kantokyky murenee • äärimmäiset sääolot yleistyvät • luonnon monimuotoisuus heikkenee • Hyvinvoinnin haasteet <ul style="list-style-type: none"> • väestö ikääntyy, palvelutarpeen kasvu • kaupungistuminen • eriarvoistuminen ja syrjäytyminen • pandemiat ja epidemiat lisääntyvät • Demokratian kamppailu kovenee <ul style="list-style-type: none"> • geopoliittiset jännitteet lisääntyvät • uskontojen ja ideologioiden merkitys yhteiskunnassa vahvistuu • ääriilikkeet, populismi • Kilpailu digivallasta <ul style="list-style-type: none"> • datan keruu lisääntyy • digitalisaatio, haavoittuvuus lisääntyy • tekoälyn lisääntyminen ja vaarat • teknologia luo eriarvoisuutta • Talouden perusta rakoilee <ul style="list-style-type: none"> • vauraus keskittyy ja eriarvoisuus kasvaa • kiertotaloudesta tulee välttämättömyys 	<ul style="list-style-type: none"> • Suurvaltojen keskinäisen kilpailun voimistuminen • Informaatiovaikuttaminen • Poliittinen, sotilaallinen ja taloudellinen painostus • Sotilaallisen voiman käyttö • Laajamittainen maahantulo ja painostaminen maahantulijoita ohjaamalla • Yhteiskunnan rakenteisiin tai laajoihin ihmisjoukkoihin tehty terroristinen tai muu väkivaltainen isku • Isojen väkijoukkojen, ryhmien tai yhteisöjen väkivaltainen liikehdintä tai yhteiskuntajärjestystä vaarantava toiminta • Julkisen talouden tai rahoitusjärjestelmän häiriöt • Energiahuollon vakavat häiriöt • Polttoaineiden saannin vakavat häiriöt • Tieto- ja viestintäverkkojen ja palveluiden häiriöt • Logistiikan jatkuvuuden häiriöt • Terveysturvallisuuden häiriöt • Pandemia tai muu vastaava laajalle levinnyt epidemia • Laaja eläintauti tai kasviepidemia • Vesihuollon häiriöt • Elintarvikehuollon häiriöt ja ruoka- ja ravintoturvan heikkeneminen • Laajat tai pitkäkestoiset onnettomuustilanteet • Vakava ydinvoimalaitosonnettomuus Suomessa tai Suomen lähialueilla • Useampi yhtäaikainen laaja maastopalo • Äärimmäisen voimakas avaruusmyrsky 	<ul style="list-style-type: none"> • Sään paikalliset ääri-ilmiöt <ul style="list-style-type: none"> • pitkittävä hellejakso • Rajut ukkosmyrskyt • Talvimysky ja runsas lumentulo • Suuri maastopalo tai useampi pienempi maastopalo yhtä aikaa • Suuronnettomuudet <ul style="list-style-type: none"> • Vakava maantieliikenteen onnettomuus/vaarallisten aineiden maantiekuljetuksen onnettomuus • Vakava sisävesiliikenteen onnettomuus • Laaja maalla tai vesistöissä tapahtunut ympäristövahinko • Infrastruktuurin häiriöt <ul style="list-style-type: none"> • Energian, veden ja lämmönjakelun häiriöt • Viestintäverkkojen- ja palveluiden vakavat häiriöt • Jätehuollon häiriintyminen • Yhteiskunnan järjestystä vaarantava toiminta ja terrorismi • Terveysturvallisuuden häiriöt ja erilaiset leviävät taudit • Puutteellisen tai väärän tiedon laajamittainen paikallinen levittäminen, maalittaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Strategiset riskit <ul style="list-style-type: none"> • Päätöksenteko • Johtaminen • Avainosaaminen • Maine ja imago • Toiminnalliset riskit <ul style="list-style-type: none"> • Työhyvinvointi • Työtapaturmat • Toiminnalliset kyberriskit • henkilöstöresurssit • Taloudelliset riskit <ul style="list-style-type: none"> • Elinvoiman kuihtuminen • Sote-uudistuksen vaikutukset • Velkaantumisen riskit • rakennuskanta • Vahinkoriskit <ul style="list-style-type: none"> • Omaisuusvahingot • kybervahingot